

Inspreektekst 16 november. D.M. van der Mast en CS

Deel 1: 20:15 uur: Eigen deel: Zienswijze kenmerk 1001 inhoud:

Goedenavond college, raadsleden. Ik ben Diederik van der Mast, Rotterdammer geworden in 1992, hier gestudeerd, gewerkt bij de Erasmus Universiteit en uiteindelijk een eigen bedrijf gestart. Wat mij trots maakt is de vooruitstrevende en no-nonsense mentaliteit van de Rotterdammers. Fijn daarom ook dat ik hier mijn **zorgen** kan uiten richting aandachtig luisterende en bevroegen raadsleden. Zorgen heb ik namelijk: over de Rotterdamse omgevingsvisie.

Deze visie, getiteld de veranderstad, leest namelijk, met alles respect voor de auteurs, als een kinderboek. De sprookjes die erin staan hebben een laag waarheidsgehalte. De betrouwbaarheid is ver te zoeken. En de meetbaarheid is **volledig** afwezig. Net als de klimaaturgentie overigens. Met dit zelfbindende document verbindt het college (en de raad) zich voor jaren aan een pretentieloos stuk tekst, waar je alles van kunt vinden, maar niks op kunt aanmerken, want het is niet controleerbaar. En daarmee een groot risico voor de toekomst van de Rotterdammers zoals u en ik.

Ik heb in mijn zienswijze talloze criteria, kengetallen en normen voorgesteld ter verbetering van de beheersbaarheid en controleerbaarheid. Er is er **geen enkele** overgenomen. Bomen per inwoner? Verhouding zachte/harde grond? Maximaal temperatuurverschil binnenstad en buitengebied? Percentage havenbekkenwater beschikbaar voor irrigatie? Maximale afstand voor iedere inwoner naar substantieel groen?

Wel ontving ik een bericht van de werkgroep dat het inderdaad goed zou zijn om zaken concreter te maken, maar dat dit nog zou moeten gebeuren. Wat vindt u van dit antwoord heer/mevrouw raadslid? Gaat u ervan uit dat dit na goedkeuring door de raad nog wordt toegevoegd? Wat is uw rentmeesterschap, uw invulling van de zorgplicht?

In de bijlagen voor dit inspreekmoment werd ook een ROER addendum gevoegd. In de gevoeligheidsanalyse wordt gesteld dat de beoogde stedelijke verdichting leidt tot een enorme toename van hittestress, droogte en wateroverlast en een sterke afname van leefbaarheid, gezondheid en biodiversiteit ter plaatse van de verdichting, maar eigenlijk voor de hele stad vanwege het enorme tekort aan natuur. Het ROER moet dus om. Niet de bouwopgave, maar de leefbaarheid wordt leidend.

Rotterdam heeft de mond vol. Ze riep onlangs de noodtoestand uit voor het klimaat. Maakt een waterplan 2.0, schrijft een RAS en start een "Rotterdams Weerwoord". Maar in de omgevingsvisie staat een bouwambitie van 70.000 woningen! Waar is dat vooruitstrevende klimaatbeleid?

Weet u dat de bouwsector in 2020 verantwoordelijk was voor [bijna 40% van de wereldwijde CO2 uitstoot](#)? En dat hoogbouw, ten opzichte van middelhoogbouw, zeg 8 bouwlagen, al snel [2 keer meer CO2 per m2 uitstoot](#), veel duurder is en veel meer energie gebruikt? Zowel bij de bouw als tijdens gebruik van het gebouw. En dat dit bij serieus hoge gebouwen snel verder en exponentieel oploopt? [Recente studies](#) tonen aan dat steden opgebouwd uit middelhoogbouw significant minder CO2 uitstoten gedurende de gehele bouw en gebruikstijd, voor een gelijk aantal mensen. Middelhoogbouw kan daarnaast makkelijker worden gebouwd met duurzame materialen als hout, waardoor zelfs CO2 wordt opgeslagen.

Weet u dat veel en hoge gebouwen heel veel warmte opslaan en natuurlijke ventilatie belemmeren? En dat dit de belangrijkste oorzaak is van het relatief grote temperatuurverschil met de

buitengebieden? En dit lokaal tot extreme hittestress leidt? U weet dan ook dat [water en substantieel groen dit kunnen compenseren](#).

En begrijpt u ook dat als we de uitstoot van broeikasgassen niet heel snel stoppen, de zeespiegel nog decennia versneld blijft stijgen en Rotterdam na 2050 moet worden geëvacueerd?

Vraag het college waar de visie op middelhoogbouw blijft waar Rijksadviseur Daan Zandbelt (fysieke leefomgeving) [in 2019 al een suggestie voor deed](#). Ga in gesprek met Rotterdammer Henk Ovink die als watergazant van de Nederlandse overheid zegt: “De basis is ruimte te maken voor de rivieren en natuur. Dan maak je ook ruimte voor mensen”.

Dit alles rechtvaardigt dat de omgevingsvisie een aantal uitgangspunten erkent, te weten:

1. Leefbaarheid, gezondheid, biodiversiteit, CO2 en stikstof uitstoot zijn kwantitatief en kwalitatief gedefinieerd en hebben doelen.
2. Alle aanpassingen in de stad dragen meetbaar en controleerbaar bij aan deze aan doelen.
3. We spannen het paard niet achter de wagen: eerst leren CO2 neutraal/negatief bouwen en dan pas weer bouwen.
4. We bouwen geen nieuwbouw in de stad maar hergebruiken de ongebruikte vierkante meters
5. Het Rijk corrigeert de systeemfouten in het woonbeleid zodat de prijzen normaliseren.
6. Rotterdam start direct met aanleg van zoveel mogelijk bos en natuur in en om de stad voor verkoeling, leefbaarheid en biodiversiteit.

Ik kan niet anders dan verdrietig worden van projecten als RISE, Parkhaven010, Schiehaven Noord en het dempen van de Rijnhaven. Projecten die met veel bravoure worden aangekondigd maar haaks staan op hetgeen ik hier betoog.

Sociaal onrecht, sloop van goede gebouwen, enorme CO2 en stikstof uitstoot en de duurste bouw die mogelijk is op de duurst mogelijke grond. Wordt er dan ook nog subsidie van het Rijk ontvangen voor het betaalbaar houden van woningen? Ik mag toch hopen dat de raad tot bezinning komt en dit plan, net als Parkhaven010, dempen Rijnhaven, dempen Schiehaven, Tweebosbuurt fase 2 en alle andere projecten die niet op leefbaarheid en uitstoot zijn getoetst, naar het land der fabelen stuurt. En koester initiatieven als SAWA, een voorbeeld van waar bewustwording, toewijding en volharding toe kan leiden.

Ik werd geïnspireerd door de [mini-burgerraad in Amsterdam](#) die zich boog over het klimaat. Gisteren hebben zij de resultaten gepresenteerd. Een voorbeeld van vertrouwen, samenwerking en resultaat. Het is Amsterdam die deze keer doorpakt. Wij moeten aanhaken.

Ik zou graag een omgevingsvisie willen zien die barst van de concrete en toetsbare ambitie om van Rotterdam een leefbare en gezonde stad te maken, samen met de inwoners. Die als allerhoogste prioriteit heeft **het voorkomen van verplichte evacuatie vanaf 2050**.

++++

Essentie: Meetbaar en controleerbaar. Leefbaarheid, uitstoot, milieu en gezondheid. Urgentie. Bouwen: hergebruiken en laagbouw/middelhoog op plekken van de veestapel.

Achtergrond deel 1:

De [omgevingsvisie](#) is zelfbindend en heeft geen juridische status voor inwoners en organisaties van Rotterdam. Toekomstige plannen worden echter opgehangen aan de visie. De ambities en opgaven voor de nabije en verdere toekomst en het monitoren van voortgang dient daarom in de visie voorbereid en vastgesteld te zijn. Zodoende kan de omgevingsvisie een bruikbaar kompas zijn voor planvorming en dialoog.

Citaat [OER van Zwolle](#) (24 juni 2020)", pagina 69:

"Door de hogere dichtheden ten opzichte van de referentie neemt de kans op hittestress verder toe. De gemeente zet in op vergroening en beperking van de verharding in stedelijk gebied, maar het is niet concreet in hoe dit bij (her)ontwikkeling van gebieden wordt ingevuld. Voor beide alternatieven is de kans op toename van hittestress daarom realistisch."

Dat is anderhalf jaar geleden. Verder: wanneer ik de omgevingsvisie van Zwolle en Rotterdam vergelijk: Zwolle heeft een participatieverantwoording geschreven, Rotterdam niet. OER van Zwolle is door een onafhankelijk bureau geschreven. ROER zegt daar niets over. Zwolle ontving 70 particuliere zienswijzen op 130.000 inwoners en Rotterdam 7 op 650.000 inwoners. Wat zegt dit over het gekozen proces, zorgvuldigheid en het draagvlak?

Citaat [ROER addendum](#) 28 oktober 2021 pagina 9:

"Volgens het recente [IPCC-rapport](#) wordt de 1.5 graden temperatuurstijging 10 jaar eerder bereikt dan verwacht. Dit betekent dat het in 2030 en 2040 warmer is, dat extreme neerslag en aanhoudende droogte vaker voorkomen, dat (vanaf 2050) de zeespiegel sneller stijgt met een groter overstromingsgevaar en dat de verzilting verder toeneemt."

Pagina 10:

"Verstedelijken en verbinden: om wateroverlast te voorkomen moet er meer water worden geborgd op eigen terrein, wat een groter ruimtebeslag vraagt. De grootste verdichtingsopgave is in de omgevingsvisie voorzien op de plekken waar vaak wateroverlast voorkomt, waar zettingen optreden en waar de stad al het warmst is. Hittestress zal toenemen waardoor de opgave voor het toevoegen van adaptief groen nog groter wordt."

Pagina 11:

"Prettig leven in de Delta: komt in gevaar als het niet lukt biodiversiteit integraal onderdeel te maken van de vergroeningsopgave en uitbreiding van het areaal groen blijft steken op 20ha (autonome ontwikkeling), terwijl de biodiversiteit versneld achteruit gaat."

Pagina 12:

"Verstedelijken en verbinden: groene plekken gaan verloren en ecologische verbindingen, kerngebieden en beschermde natuurgebieden worden aangetast en niet hersteld. Een toenemend tekort aan water en groen zal een groter negatief effect op de biodiversiteit van de bewoners hebben."

Samengevat: meer gebouwen in de stad maakt de stad al op korte termijn onleefbaar. Er staan al teveel gebouwen op sommige plekken. 70.000 woningen is gelijk aan drie keer Barendrecht. Bedenk daarnaast dat de bouwsector (beton, staal en glas) [mondiaal bijna 40% van alle CO2-uitstoot](#) veroorzaakt en er elke week een oppervlak van Parijs aan gebouwen wordt opgeleverd. Leefbaarheid en biodiversiteit wegen toch echt veel zwaarder voor een functionerende

maatschappij. CO2 neutraal bouwen is wel iets dat kan, maar kent maar [kent veel uitdagingen](#). Hoogbouw past in [geen enkel werkelijk scenario](#). Ziehier de discrepantie met de werkelijkheid. Hoe maken we wat krom is weer recht? [De opdracht is deze lijst naar nul te brengen...](#) Met een werkende en sturende omgevingsvisie is dat te realiseren. Hoogbouw is iets uit het verleden. Zoals Rovers het noemt: we ontwerpen alleen nog gebouwen zonder lift.

Wat dus wel in de omgevingsvisie:

1. Direct stoppen met bouwen, havens dempen en plannen maken voor nieuwe gebouwen.
2. Alle focus op behoud en versterken van de blauwe en groene ontwikkeling van Rotterdam met kwalitatieve normen en criteria: bos, water en natuur.
3. Daarnaast focus op maximale bijdrage aan versnelde afname van CO2 uitstoot van alle activiteiten. Maak CO2 uitstoot zó duur dat er een harde stop ontstaat op de grootste veroorzakers. Waaronder de bouwsector (oude stijl). Maar ook transport, mobiliteit en energie.
4. De ambitie voor nog meer economische groei loslaten en inzetten op kwaliteitsgroei van gezondheid en milieu.
5. Met punt 1-3 is het in samenwerking met andere landen mogelijk de leefbaarheid zoveel mogelijk op peil te houden én de temperatuurstijging zo beperkt mogelijk te houden.
6. Als ambities 1-3 op stoom zijn en haalbaar blijken, kan worden ingezet op het behoud van Rotterdam na 2050: stormvloedkering en dijkverzwaring. De zeespiegel stijgt ook in een gunstig scenario.
7. Zorg voor een goede verdeling van de lasten. De “kwetsbaren” in de samenleving moeten ontzien worden.
8. In kaart brengen ongebruikte m2 vastgoed die geschikt zijn of gemaakt kunnen worden voor woningbouw of commercieel.
9. Woningruimte: renovatie en herbestemming met netto nul CO2 aanpak. Let hierbij op dat het elektriciteitsnet geen aanpassing behoeft. Meer behoefte aan capaciteit is een indicator dat je verkeerd bezig bent. Dat kan al redelijk met [huidige technologie](#).
10. Systeemwijziging voor vastgoed benoemen (met het Rijk) en begrenzen zodat vastgoedprijzen binnen marges blijven.
11. Monitoring: zet volledig in op kwalitatieve ambities en maak deze heel concreet, neem de lijst uit de [NOVI monitor](#) en zienswijze kenmerk 1001 als basis. Hierin ontbreken nog veel kwalitatieve indicatoren. Zelf maken dus! En druk opvoeren op landelijke ontwikkeling.
12. Gezondheid: neem alle ambities over uit de [gezondheidsnota](#).
13. Kopieer vrijelijk uit de [Youth Climate deals](#). Dat staat vol met lange en korte termijn ideeën die helpen. Voer overal de generatietoets in: Maak lange termijn klimaatdoelen (veel) belangrijker dan korte termijn economische doelen. Maar neem veel meer over van deze groep jonge denkers en doeners.
14. Laat het idee los dat er altijd groei moet zijn, inclusief “goede groei”. Dat is niet natuurlijk en ook niet realistisch. Bevolking, economie, gezondheid, alles kent groei en krimp. Sturen op krimp kan zelfs heel veel problemen oplossen wanneer goed getimed.
15. En tenslotte: maak Rotterdammers deelgenoot van deze uitdaging en zeg sorry voor uitspraken als [“blijje gezichten zie je pas achteraf”](#).
16. Participeren in [World Green Building Council](#) als aanjager en opdrachtgever. Wel veel sneller dan de genoemde tijdspanne.
17. Zie verder de zienswijze kenmerk 1001.

Bottom line:

- Alle aanpassingen in de stad moeten bijdragen aan verbetering leefbaarheid, gezondheid en klimaatadaptatie. Zo niet, geen toestemming.
- Paard niet achter de wagen spannen: Eerst uitstootvrij leren bouwen en dan pas weer gaan bouwen.
- Doorgaan met CO2 intensief bouwen (met name hoogbouw) en verdichten resulteert in **Rotterdam evacueren vanaf 2050.**

Nog even dit:

Heel de wereld maakt zich op om de klimaatcrisis te bestrijden. Ook de steden en Rotterdam is geen uitzondering. Er wordt gevraagd om een nieuw type stedelijke ontwikkeling met nieuwe inzichten. De Omgevingsvisie Rotterdam is een document uit een voorbije wereld, een type stedelijk beeld dat ouderwets is en inzet op een achterhaalde manier van denken en werken aan een archaïsche stedelijke structuur en cultuur van meer, dichter en hoger bouwen met verouderde aanpak. De nieuwe stad moet vooral groener zijn, opener, gezonder en aangenamer om te wonen, werken, spelen en sporten en de drukte en volte te kunnen ontlopen.

Deel 2: 20:30 uur: Namens CS: Zienswijze politiek

Daar zijn we (ze) dan. Het college en de raadsleden. Het college, de coalitie spreekt met 1 mond, en de raadsleden uit deze partijen stemmen altijd mee. Met Pels Rijcken in de achterzak kunnen inwoners en de oppositie weinig anders doen dan naar achter stappen en (zorgelijk) toekijken. Hoe mooi de sprookjes in de omgevingsvisie ook klinken, zonder concrete en meetbare ambities is er op voorhand al niets op aan te merken, en ook niet als we jaren onderweg zijn. Het college doet wat het wil en komt er mee weg. Van enige vorm van samenwerking is al heel lang geen sprake meer. Ook de participatie rondom de omgevingsvisie druipt van de plichtmatigheid. Oprechte interesse voor de geluiden en ideeën in de stad is er niet. Zeven particuliere zienswijzen op een inwonertal van 650.000 mensen zegt genoeg.

Wat vindt u hiervan Burgemeester? Ben u trots op de werkwijze van dit college en de raadsleden? Hoe kijkt u hier later op terug?

Waar zijn de idealen van D66, Groenlinks en PvdA? Waar is onze ombudsman? Hoe kijken jullie aan tegen verantwoordelijkheid nemen, volksvertegenwoordiger zijn en de invulling van de zorgplicht van de overheid? Waar is het vertrouwen in de wetenschap en de burger? Waar is de balans tussen economie, welzijn en milieu?

Wie zorgt ervoor dat Rotterdammers in een gezondere stad kunnen wonen, met meer natuur en minder hitte? Dat de lucht schoner wordt, dat er weer gezinnen in de stad willen wonen? Dat er geen megalomane betonnen constructies als Zalmhaven en RISE met de [hoogst mogelijk prijs en CO2 uitstoot](#) per m2 worden neergezet? Dat de kwetsbaren in de samenleving net zo veel recht hebben op gezondheid?

De rechter komt er, tegen wil en dank, steeds vaker aan te pas om de tegenmacht een gezicht te geven. Om deze reden is een stichting in oprichting: **Rotterdam Natuurlijk**. Deze stichting streeft naar:

1. Een leefbare stad, ook onder de in de ROER en IPCC genoemde extreme situaties.
2. Een stad die in hoog tempo gezonder en CO2 neutraal wordt en waarin de biodiversiteit groeit.
3. Een controleerbare overheid: alle initiatieven van de gemeente die voorbijgaan aan de punten 1 en 2 worden ter verantwoording geroepen, indien nodig via de bestuursrechter.
4. Draagvlak en dialoog met en onder inwoners en overheid over “de leefbare stad” en de omgevingsvisie.
5. Samenwerking tussen inwoners, politici en ambtenaren.
6. Zichzelf op te heffen als de punten 1 t/m 5 zijn bereikt.

Maak je als raadslid echter geen illusie. Deze stichting ontnemt je niet de verantwoordelijkheid zelf in actie te komen. Invloed in en op het publieke domein via de rechter is vele malen trager, onnauwkeuriger en onzekerder. De snelste manier om grote veranderingen te realiseren is via de politiek en dus via u. Daarom:

Geef uw **idealen weer een politiek gezicht** en stem de omgevingsvisie terug naar de ontwerptafel met de specifieke opdracht om de visie meetbaar en controleerbaar te maken. En geef het college opdracht per direct alle bouwplannen en projecten te toetsen op CO2 uitstoot en de gevolgen voor de leefbaarheid. En neem maatregelen om excessen in lopende projecten per direct te kunnen verbeteren. Bevries desgewenst alle plannen en geplande projecten en vraag het college om alle

ambtenaren van stadsontwikkeling te laten werken aan manieren om woningen CO2 neutraal te realiseren (hergebruik, CO2 neutraal/negatief bouwen).

Geef het college ook opdracht om alle bouwplanen, bestemmingsplannen en omgevingsplannen te voorzien van een **netto CO2 footprint label of indicator**. Geen label? Geen vergunning! CO2 uitstoot positief? Geen vergunning! Deze afspraken moeten in de omgevingsvisie staan. Net als de manier waarop we, inwoners, bestuurders en ambtenaren, samen de handen uit de mouwen steken. Samen maken we Rotterdam leefbaar, gezond en solidair.

Realiseert u zich dat elk gebouw van beton, staal en glas, dat NIET gebouwd wordt, zeker de hoogbouw, direct, maar ook op langere termijn, enorme winst oplevert in termen van leefbaarheid en uitstoot en dat het ruimte oplevert voor natuur of hergebruik. Weet u nog, we moeten het paard niet achter de wagen spannen.

Maak dit ook **integraal onderdeel van alle verkiezingsprogramma's voor maart 2022**. Dan hoeven de inwoners op dit punt alvast niet te kiezen. Jules Deelder wist het al: "de omgeving van de mens is de medemens". Betrek daarom ALLE inwoners op ALLE momenten dat er moeilijke keuzes moeten worden gemaakt. Kijk naar Amsterdam voor de goede ideeën. Daarmee vergoten we draagvlak en snelheid. De kans wordt dan groter dat ook volgende generaties nog van Rotterdam kunnen blijven genieten.

Nog even over de klimaattop in Glasgow. Politiek en samenwerken op klimaat is nooit makkelijk gebleken. De slot verklaring is vergelijkbaar met de Rotterdamse omgevingsvisie. Wachten op elkaar of kijken naar elkaar is dus ook geen zinvolle strategie. Er is wel 1 puntje in de slotverklaring dat opvalt. Niet over vijf jaar hebben landen een beter en concreter klimaatplan, [maar volgend jaar al!](#) Wat zegt u? Ja u hoort mij goed... dus...

Rotterdam klopt zich altijd graag op de borst. Zegt dat het graag het voortouw neemt, zegt dat het de handen uit de mouwen steekt wanneer het nodig is. Het ís nú nódig. Raadsleden, ú bent aan zet en de Rotterdammers rekenen op u.

++++

Essentie: Idealen en tegenmacht organiseren voor kwalitatieve besluitvorming, verkiezingen.

Urgentie: snelheid, DE afspraak van Glasgow.

Middel: Stichting Rotterdam Natuurlijk

Achtergrond deel 2:

1. College (breed van links naar rechts) spreekt met 1 mond en raad stemt altijd in.
2. Geen participatie, alleen informeren voorafgaand aan bouwplannen (nooit)
3. Wel de mond vol van participatie met de [participatie ladder](#) in de hand.
4. Geen (zichtbare) participatie voorafgaand aan de omgevingsvisie. Zie deel 1.
5. Geen kwalitatieve klimaat adaptieve-, leefbaarheids- en gezondheidscriteria, waarden en normen in omgevingsvisie. Weinig historisch besef.
6. Alleen kwantitatieve bouwopgave: tot 70.000 woningen, heel Vlaardingen in Rotterdam erbij zeg maar.
7. Omgevingsvisie zet in op sterke verdichting met de meest kostbare en vervuilende bouwmethode: hoogbouw in staal, beton en glas: Zie IPCC en ROER addendum uit vorige deel voor de gevolgen (en de bouwsector veroorzaakt bijna 40% broeikasgassen wereldwijd).
8. De hoeveelheid en snelheid van nieuwbouw in Rotterdam beweegt ons met een enorme snelheid richting een onleefbare stad die door de versnellende stijging van de zeespiegel ook zelfs opgegeven moet worden. De CO2 uitstoot van de bouwsector is enorm:
 - a. Tweebosbuurt. [Kapitaal- en mens vernietiging](#). CO2 uitstoot enorm door sloop en nieuwbouw. Let op, fase 2 is nog niet gestart en is dus nog te stoppen!
 - b. [Parkhaven010](#) (vreemde eend in de bijt, niet eens een plan van de gemeente, raad heeft wel ingestemd ondanks enorme goed onderbouwde tegenstand). Groen en historie maken plaats voor CO2 uitstoot en grootschalig inleveren leefbaarheid en gezondheid voor velen in de stad.
 - c. Ontwikkeling Wijnhaveneiland en omgeving: Biodiversiteit naar nul gebracht, hitte naar record. [Einde nog niet in zicht](#).
 - d. [Dempen Rijnhaven](#): Zeer veel CO2 uitstoot, verlies van blauw en groen, historie.
 - e. [Dempen Schiehaven](#) en maximaal bouwen Schiehaven Noord: idem. [Kan ook anders](#).
 - f. Demping Maashaven: Staat al genoemd in een brief van het College aan initiatiefnemers voor [een superjachthaven](#) (op aanvraag in te zien). In de Rijnhaven is geen ruimte met voorgenomen plannen van demping en hoogbouw. De initiatiefnemers hebben ook van het college te horen gekregen dat een jachthaven in de Schiehaven ook niet kan omdat met [de omwonenden al is afgestemd](#) dat die gedempt gaat worden voor, wederom, een maximale bouwmassa.
 - g. Merwe-Vierhavens. De plannen [worden gemaakt](#). Waar is de participatie, focus op groen? Maak hier een bos van, het Merwe-Vier-Bos (M4B).
 - h. Rise aan het Hofplein. Geen participatie terwijl net als in Tweebosbuurt kapitaal wordt vernietigd en zeer veel CO2 wordt uitgestoten [door enorme hoogbouw](#). Verder ook hier sprake van de negatieve gevolgen voor de leefbaarheid en gezondheid door toename hittestress.
 - i. [Sloop deel postkantoor](#): Geen participatie, geen oog voor historie, CO2 uitstoot hoog en de leefbaarheid van het gebied gaat omlaag om dezelfde redenen als hierboven.
 - j. De [zeer magere ambitie](#) voor groen aanplant. Nauwelijks impact. De gemeente noemt de Coolsingel ook een voorbeeld van groene straat... Tel de (dure) tegels en de bomen hebben zelfs roosters.
 - k. [Rotta Nova op plek waar natuur zou moeten komen](#). Idem voor leefbaarheid en CO2 uitstoot.
 - l. [Feyenoord City](#): inmiddels gesneuveld. CO2 uitstoot gigantisch, kosten veel te hoog. Leefbaarheid en gezondheid in het gebied sterk aangetast vanwege sterke afname

groen en blauw en enorme toename harde bodem. De kuip nu in handen van Goldman Sachs. En hoe zit het met de participatie? Op vrijwel alle fronten mislukt en achterhaald. Blijft Rotterdam bespaard, maar wat leren we hiervan?

- m. Tree House, dat naast de enorme CO2 uitstoot en voor verdere achteruitgang van de leefbaarheid en gezondheid van de omwonenden en belanghebbenden, maakt het ook [noodzakelijk zeven oude monumentale bomen te kappen](#). Stop dit nu het nog kan en houd de omgevingsvergunning tegen.
 - n. [Veel projecten](#) staan nog op de planning...
9. In december wordt gestemd over de omgevingsvisie. Wordt de omgevingsvisie “zoals altijd” ingestemd? Ondanks alle gebreken uit deel 1? Waar zijn de idealen van D66, Groenlinks en PvdA?
 10. Verkiezingen in maart. Opgave: maak de politiek weer dienstbaar aan de inwoners. Maar ook: pak de urgentste zaken ook als eerst op. Maak de [generatiecheck](#) onderdeel van alle beleid. En zet alles op het voorkomen van verplichte opgave van Rotterdam door de klimaatinvloeden.
 11. Bij een blijvend niet functionerende politiek wordt het noodzakelijk om invloed van inwoners op een andere manier te organiseren: *Stichting Rotterdam Natuurlijk*.
 12. Een stichting die streeft naar een leefbare stad, ook onder de in de [ROER](#) en [IPCC](#) genoemde extreme situaties. En een stad die in hoog tempo gezonder en leefbaarder wordt. Alle initiatieven van de gemeente die hieraan voorbij gaan worden ter verantwoording geroepen, indien nodig via de bestuursrechter. Draagvlak en dialoog met en onder inwoners is het middel.
 13. Waar zijn de idealen van de raadsleden en partijen? Balans tussen economie, welzijn en milieu. Maak er werk van in jullie verkiezingsprogramma!